Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PAOLO MENGOZZI
της 19ης Οκτωβρίου 2016[1]

Υπόθεση C-558/15

Alberto José Vieira de Azevedo,
Maria da Conceição Ferreira da Silva,
Carlos Manuel Ferreira Alves,
Rui Dinis Ferreira Alves,
Vítor José Ferreira Alves,
κατά
C.E.D. Portugal Unipessoal, Lda,
Instituto de Seguros de Portugal - Fundo de Garantia Automóvel

[αίτηση του Tribunal da Relação do Porto (εφετείο Πόρτο, Πορτογαλία)

«για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως] — Προδικαστική παραπομπή — Ασφάλιση αστικής ευθύνης από αυτοκίνητα– Αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών — Ασφαλιστική επιχείρηση — Εξουσίες δικαστικής εκπροσωπήσεως — Ζημιωθέντες — Κράτος μέλος της κατοικίας»

I – Εισαγωγή

1. Στις 17 Οκτωβρίου 2007, συνέβη τροχαίο ατύχημα σε αυτοκινητόδρομο στην Ισπανία, που είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο ενός προσώπου και τον τραυματισμό ενός άλλου. Ο οδηγός, Πορτογάλος υπήκοος και εργαζόμενος σε εταιρία εδρεύουσα στην Πορτογαλία, έχασε τον έλεγχο του μισθωμένου από την εν λόγω εταιρία οχήματος. Το όχημα που προκάλεσε το ατύχημα είχε ασφαλιστεί από τον ιδιοκτήτη του στην εταιρία Helvetia Seguros, με έδρα στην Ισπανία και με αντιπρόσωπο στην Πορτογαλία τη C.E.D. Portugal Unipessoal, Lda (στο εξής: C.E.D.). Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης είναι, αφενός, το θύμα που έχει επιζήσει και, αφετέρου, οι διάδοχοι του θανόντος στο ατύχημα.

2. Προκειμένου να λάβουν αποζημίωση, ενώπιον του πορτογαλικού πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, για τη ζημία που υπέστησαν από το ατύχημα, οι εκκαλούντες της κύριας δίκης άσκησαν αγωγές στρεφόμενοι κυρίως κατά της C.E.D. και επικουρικώς κατά του Fundo de Garantia Automóvel. Εντούτοις, ερειδόμενος, μεταξύ άλλων, στο περιεχόμενο της συμβάσεως αντιπροσωπείας μεταξύ της C.E.D. και της Helvetia Seguros, ο δικαστής διαπίστωσε την έλλειψη παθητικής νομιμοποιήσεως της C.E.D. και απέρριψε τις αγωγές.

3. Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης άσκησαν έφεση κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Το τελευταίο κρίνει ότι δεν υπάρχει σαφής εθνική διάταξη νομιμοποιούσα παθητικώς τους Πορτογάλους αντιπροσώπους ασφαλιστικών επιχειρήσεων οι οποίοι ασκούν τη δραστηριότητά τους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους προκειμένου να ενάγονται ενώπιον

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

πορτογαλικού δικαστηρίου κατόπιν της ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως από το θύμα τροχαίου ατυχήματος που συνέβη εκτός του εδάφους του κράτους μέλους της διαμονής του[2] και στο οποίο εμπλέκεται όχημα ασφαλισμένο από μια εκ των ως άνω επιχειρήσεων. Το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά επίσης ότι αυτό το σημείο αποτελεί αντικείμενο διαφωνίας στην πορτογαλική νομολογία και θεωρία.

4. Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι η υποχρέωση που υπέχουν οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε ένα από τα κράτη μέλη της Ένωσης να ορίσουν, για καθένα από τα λοιπά κράτη μέλη, έναν αντιπρόσωπο ερείδεται στην οδηγία 2000/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Μαΐου 2000, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και για την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ και 88/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου (τέταρτη οδηγία ασφάλισης αυτοκινήτων)[3].

5. Συγκεκριμένα, το άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2000/26 ορίζει ότι «[ο] αντιπρόσωπος για το διακανονισμό των ζημιών συγκεντρώνει, όσον αφορά τις σχετικές αξιώσεις, όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για το διακανονισμό των αξιώσεων και λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για τη διαπραγμάτευση του διακανονισμού των ζημιών. Ο υποχρεωτικός διορισμός αντιπροσώπου για το διακανονισμό των ζημιών δεν εμποδίζει το ζημιωθέντα ή την ασφαλιστική επιχείρησή του να στρέφονται απευθείας κατά του υπαιτίου του ατυχήματος ή της ασφαλιστικής επιχείρησής του».

6. Το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26 ορίζει ότι «[ο] αντιπρόσωπος για το διακανονισμό των ζημιών διαθέτει επαρκείς εξουσίες για να εκπροσωπεί την ασφαλιστική επιχείρηση έναντι των ζημιωθέντων στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 και να ικανοποιεί ολοσχερώς τις αξιώσεις τους. Πρέπει να είναι σε θέση να εξετάσει την υπόθεση στην ή στις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους διαμονής του ζημιωθέντος».

7. Το άρθρο 4, παράγραφος 8, της οδηγίας 2000/26 τροποποιήθηκε με την οδηγία 2005/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τροποποίηση των οδηγιών 72/166/ΕΟΚ, 84/5/ΕΟΚ, 88/357/ΕΟΚ και 90/232/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2000/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλιση αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία οχημάτων[4], και ορίζει πλέον ότι «[ο] διορισμός αντιπροσώπου υπευθύνου για το διακανονισμό των ζημιών δεν συνιστά αφ' εαυτού άνοιγμα υποκαταστήματος κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/49/ΕΟΚ [του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την πρωτασφάλιση, εκτός της ασφάλειας ζωής και για την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ

2 — Μολονότι το εθνικό νομικό πλαίσιο δεν προκύπτει με σαφήνεια από τη δικογραφία, το αιτούν δικαστήριο αναφέρει, ως κρίσιμη διάταξη που έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, το άρθρο 43 του νομοθετικού διατάγματος 522/85, της 31ης Δεκεμβρίου 1985, περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως αστικής ευθύνης από αυτοκίνητα, όπως τροποποιήθηκε με το νομοθετικό διάταγμα 72-A/2003 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 522/85). Η διάταξη αυτή υποχρεώνει τις ασφαλιστικές εταιρίες που εδρεύουν στην Πορτογαλία και τις εταιρίες με έδρα σε τρίτο κράτος και θυγατρικές εγκατεστημένες στην Πορτογαλία να επιλέξουν έναν αντιπρόσωπο σε καθένα από τα λοιπά κράτη μέλη της Ένωσης «εντεταλμένο για τον χειρισμό και τον διακανονισμό στη χώρα διαμονής του θύματος, των ζημιών που προκλήθηκαν σε κράτος διαφορετικό από το κράτος διαμονής του θύματος» (άρθρο 43, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος 522/85). Καθορίζει επίσης τις υποχρεώσεις τις οποίες ο εν λόγω αντιπρόσωπος οφείλει να εκπληρώνει, προβλέποντας ότι αυτός θα διαθέτει «επαρκείς εξουσίες για να εκπροσωπεί την ασφαλιστική επιχείρηση έναντι των ζημιωθέντων [...] και να ικανοποιεί ολοσχερώς τις αξιώσεις τους αποζημιώσεως» (άρθρο 43, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 522/85), ότι θα συγκεντρώνει «όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για τον διακανονισμό των εν λόγω ζημιών» και ότι θα λαμβάνει «τα αναγκαία μέτρα για τη διαπραγμάτευση του διακανονισμού τους» (άρθρο 43, παράγραφος 4, του νομοθετικού διατάγματος 522/85).
Μολονότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να καθορίσει ποιο είναι το εθνικό δίκαιο που εφαρμόζεται στα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι το άρθρο 43 του νομοθετικού διατάγματος 522/85 προορίζεται να ρυθμίσει το καθεστώς των εγκατεστημένων στο έδαφος άλλων κρατών μελών αντιπροσώπων των ασφαλιστικών εταιριών οι οποίες έχουν την έδρα τους ή θυγατρική στην Πορτογαλία, όπως επιτάσσει η αιτιολογική σκέψη 15 της οδηγίας 2000/26. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά αντιπρόσωπο ασφαλιστικής επιχειρήσεως με έδρα στην Ισπανία, επιφορτισμένο, στην Πορτογαλία, με τον διακανονισμό των ζημιών. Το αιτούν δικαστήριο δεν αναφέρει διάταξη καθορίζουσα, αυτά καθεαυτά, το καθεστώς και την έκταση των καθηκόντων των αντιπροσώπων που βρίσκονται στην πορτογαλική επικράτεια.

3 — ΕΕ 2000, L 181, σ. 65.

4 — ΕΕ 2005 L 149, σ. 14.

και 88/357/ΕΟΚ (τρίτη οδηγία για την πρωτασφάλιση εκτός της ασφάλειας ζωής)] και ο αντιπρόσωπος που είναι υπεύθυνος για το διακανονισμό των ζημιών δεν θεωρείται εγκατάσταση κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ΄ της οδηγίας 88/357/ΕΟΚ […] ούτε κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 […]».

8. Απλώς και μόνον το γράμμα των διατάξεων της οδηγίας 2000/26 δεν παρέχει επομένως στο αιτούν δικαστήριο τη δυνατότητα να επιλύσει τις εκκρεμείς ενώπιόν του διαφορές χωρίς τις διευκρινίσεις του Δικαστηρίου, καθώς η έννοια «επαρκείς εξουσίες» τις οποίες πρέπει να διαθέτει ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών δεν είναι αρκετά σαφής προκειμένου να προσδιοριστεί αν περιλαμβάνει τη δυνατότητα των θυμάτων τροχαίων ατυχημάτων να ενάγουν ευθέως τον εν λόγω αντιπρόσωπο ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου διαμονής τους.

9. Το Tribunal da Relação do Porto (εφετείο Porto, Πορτογαλία), αντιμετωπίζοντας δυσχέρειες ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και, με απόφαση η οποία περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Νοεμβρίου 2015, να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1. Επιτρέπουν η αιτιολογική σκέψη 16α [που προστέθηκε στην οδηγία 2000/26 με την οδηγία 2005/14] και [οι] παράγραφοι 4, 5 και 8, του άρθρου 4 της [οδηγίας 2000/26] την άσκηση αγωγής κατά του αντιπροσώπου ασφαλιστικής εταιρίας η οποία δεν ασκεί δραστηριότητες στη χώρα όπου ασκείται αγωγή αποζημιώσεως λόγω τροχαίου ατυχήματος, βάσει της ασφαλίσεως αστικής ευθύνης από αυτοκίνητα που συνήφθη σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, εξαρτάται η εν λόγω δυνατότητα ασκήσεως αγωγής κατά του αντιπροσώπου από τους συγκεκριμένους όρους της συναφθείσας μεταξύ αυτού και της ασφαλιστικής εταιρίας συμβάσεως;»

10. Για το υπό κρίση προδικαστικό ερώτημα κατατέθηκαν γραπτές παρατηρήσεις από το Fundo de Garantia Automóvel, την Πορτογαλική Κυβέρνηση καθώς και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

II – Νομική ανάλυση

11. Ποιά είναι η σημασία της διατάξεως κατά την οποία ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών, δυνάμει της οδηγίας 2000/26, διαθέτει «επαρκείς εξουσίες για να εκπροσωπεί την ασφαλιστική επιχείρηση έναντι των ζημιωθέντων […] και να ικανοποιεί ολοσχερώς τις αξιώσεις τους» [5]; Επιθυμούσε ο νομοθέτης της Ένωσης να συμπεριλάβει, υπέρ των θυμάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, τη δυνατότητα να τον ενάγουν ευθέως ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους της διαμονής τους; Αυτό είναι το βασικό νομικό ζήτημα που θέτουν τα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα τα οποία θα εξετάσω από κοινού.

12. Κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος [6]. Κατ' αρχάς, θα αναλύσω το καθεστώς του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών όπως ορίζεται στις οδηγίες 2000/26 και 2005/14. Η γραμματική ανάλυση θα πρέπει να συμπληρωθεί, ακολούθως, από ανάλυση του γενικού πλαισίου, καθώς και από τελολογική και συστηματική ανάλυση της υπό εξέταση νομοθεσίας.

5 — Άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26.

6 — Βλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 2015, Litaksa (C-556/13, EU:C:2015:202, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Α – Ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών στις οδηγίες 2000/26 και 2005/14

13. Όπως η Ευρώπη, έτσι ακριβώς και η νομοθεσία σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων δεν διαμορφώθηκε σε μία μέρα, γεγονός που καταδεικνύεται και από τις οδηγίες που θεσπίστηκαν διαδοχικά προκειμένου να ανταποκρίνονται στους εξελισσόμενους προβληματισμούς του νομοθέτη[7]. Έπρεπε να εκδοθεί η οδηγία 2000/26, δηλαδή η τέταρτη επί του ζητήματος αυτού, προκειμένου να προβλεφθεί αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών.

14. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να καλυφθούν τα κενά[8] των προηγούμενων οδηγιών διά της θεσπίσεως «ειδικ[ών] διατάξε[ων] σχετικ[ών] με τους ζημιωθέντες που δικαιούνται αποζημίωση για οιαδήποτε ζημία ή σωματική βλάβη τις οποίες υπέστησαν λόγω ατυχήματος που συνέβη σε κράτος μέλος εκτός του κράτους μέλους διαμονής του ζημιωθέντος, και οι οποίες προκλήθηκαν από την κυκλοφορία οχημάτων ασφαλισμένων και συνήθως σταθμευόντων σε κράτος μέλος»[9]. Υπό την προοπτική αυτή, όλες οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ορίζουν ελεύθερα[10], σε κάθε κράτος μέλος εκτός εκείνου εντός του οποίου έχουν λάβει τη διοικητική άδειά τους, αντιπρόσωπο για τον διακανονισμό των ζημιών, ο οποίος έχει τη διαμονή ή εγκατάστασή του στο κράτος μέλος στο οποίο έχει οριστεί και του οποίου η αποστολή είναι να αναλαμβάνει τη διαχείριση και τον διακανονισμό των ζημιών[11]. Προς τον σκοπό αυτό, πρέπει να συγκεντρώνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες, να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για τη διαπραγμάτευση του διακανονισμού των ζημιών[12] και να διαθέτει επαρκείς εξουσίες για να εκπροσωπεί την ασφαλιστική επιχείρηση έναντι των ζημιωθέντων καθώς και να ικανοποιεί *ολοσχερώς* τις αξιώσεις τους[13].

15. Συγχρόνως, ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε ότι «ο υποχρεωτικός διορισμός αντιπροσώπου για το διακανονισμό των ζημιών *δεν εμποδίζει* το ζημιωθέντα ή την ασφαλιστική επιχείρησή του να στρέφονται απευθείας κατά του υπαιτίου του ατυχήματος ή της ασφαλιστικής επιχείρησής του»[14]. Αυτή η διευκρίνιση δεν θα είχε καμία χρησιμότητα, αν ο νομοθέτης δεν είχε θεωρήσει δυνατή μια αγωγή κατά του ίδιου του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών.

16. Τέλος, ο νομοθέτης έκρινε σημαντικό να διευκρινίσει ότι ο διορισμός αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών δεν συνιστά, αυτός καθεαυτόν, ίδρυση υποκαταστήματος[15] και ότι ο αντιπρόσωπος δεν θεωρείται ότι αποτελεί εγκατάσταση[16].

7 — Προς υπενθύμιση, η πρώτη οδηγία είναι η οδηγία 72/166/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Απριλίου 1972, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών των σχετικών με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και με τον έλεγχο της υποχρεώσεως προς ασφάλιση της ευθύνης αυτής (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 1). Ακολουθούν η δεύτερη οδηγία 84/5/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Δεκεμβρίου 1983 (ΕΕ 1984, L 8, σ. 17), κατόπιν η τρίτη οδηγία του Συμβουλίου, της 14 Μαΐου 1990 (ΕΕ 1990, L 129, σ. 33), καθώς και η οδηγία 2000/26. Οι οδηγίες αυτές θα τροποποιήθηκαν, εξάλλου, με την οδηγία 2005/14 προτού κωδικοποιηθούν από την οδηγία 2009/103/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και τον έλεγχο της υποχρεώσεως προς ασφάλιση της ευθύνης αυτής (ΕΕ 2009, L 263, σ. 11).

8 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2000/26.

9 — Άρθρο 1 της οδηγίας 2000/26. Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2000/26.

10 — Η ελεύθερη επιλογή του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών διασφαλίζεται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2000/26.

11 — Άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/26

12 — Άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2000/26. Βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 15 της οδηγίας 2000/26.

13 — Άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26.

14 — Άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2000/26. Η υπογράμμιση δική μου.

15 — Κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/49 (βλ. άρθρο 4, παράγραφος 8, της οδηγίας 2000/26).

16 — Βλ. άρθρο 4, παράγραφος 8, της οδηγίας 2000/26, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2005/14.

17. Η αποστολή, οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών έμειναν αμετάβλητα στην οδηγία 2009/103 [17], η οποία άλλωστε είναι μόνον οδηγία κωδικοποιήσεως. Αυτό σημαίνει ότι καμία διευκρίνιση δεν έγινε, στο κείμενο, σχετικά με το περιεχόμενο της έννοιας «επαρκείς εξουσίες» [18] και ότι ο νομοθέτης, χωρίς να το αποκλείει, δεν έλαβε ρητώς θέση επί του αν ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών μπορούσε να εναχθεί ευθέως, από τους ζημιωθέντες εκ του ατυχήματος που συνέβη εκτός της εθνικής επικράτειας, ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου διαμονής τους. Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το Δικαστήριο, σχετικά με το άρθρο 21, παράγραφος 5, της οδηγίας 2009/103, κατά το οποίο «η διάταξη αυτή, που καθορίζει με τον τρόπο αυτό τους σκοπούς της εν λόγω αντιπροσωπεύσεως, δεν διευκρινίζει το ακριβές περιεχόμενο των προς τούτο απονεμηθεισών εξουσιών» [19], είναι επομένως κάλλιστα εφαρμοστέο κατ' αναλογίαν και στην περίπτωση του άρθρου 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26. Η ερμηνεία μέσω της αναλύσεως του γενικού πλαισίου, καθώς και μέσω της τελολογικής και συστηματικής αναλύσεως φαίνεται επομένως απαραίτητη.

Β – Ανάλυση του γενικού πλαισίου, καθώς και τελολογική και συστηματική ανάλυση

18. Η γραμματική ανάλυση της οδηγίας 2000/26 κατέδειξε ότι οι «επαρκείς εξουσίες» του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών πρέπει να ορίζονται κατά τρόπον ώστε να του επιτρέπουν να εκπληρώνει τις δύο ουσιώδεις αποστολές που του έχουν ανατεθεί, δηλαδή να «εκπροσωπεί την ασφαλιστική επιχείρηση έναντι των ζημιωθέντων» και να «ικανοποιεί *ολοσχερώς* τις αξιώσεις [των θυμάτων]» [20]. Η παρουσίαση αυτή του γράμματος της οδηγίας 2000/26 δεν θα ήταν ωστόσο πλήρης αν δεν λαμβάνονταν υπόψη επίσης ορισμένες διευκρινίσεις που προκύπτουν από τις αιτιολογικές της σκέψεις.

19. Συγκεκριμένα, ο νομοθέτης της Ένωσης διευκρίνισε ότι με το σύστημα του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών «δεν θίγεται ούτε το ουσιαστικό δίκαιο που πρέπει να εφαρμόζεται στην εκάστοτε περίπτωση ούτε το ζήτημα της δικαιοδοσίας» [21]. Ακόμη μία φορά, από τη διευκρίνιση αυτή ως προς το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο και ως προς τον καθορισμό της δικαιοδοσίας προκύπτει ότι μπορεί να ανατεθεί στον αντιπρόσωπο αυτόν η άσκηση κάποιας λειτουργίας ενώπιον των δικαστηρίων. Στο ίδιο πνεύμα, διευκρινίζεται επίσης ότι η δραστηριότητα του εν λόγω αντιπροσώπου «δεν αρκεί για να απονείμει δικαιοδοσία στα δικαστήρια στο κράτος μέλος όπου διαμένει ο ζημιωθείς, εάν δεν την προβλέπουν οι σχετικοί κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου περί απονομής δικαιοδοσίας» [22]. Επομένως, ουδόλως αποκλείεται η συμμετοχή του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών σε ενδεχόμενες δίκες.

20. Παράλληλα προς τις προφυλάξεις που έλαβε ο νομοθέτης σε σχέση με τις συνέπειες τις οποίες ενδέχεται να έχει επί του καθορισμού των κανόνων δικαιοδοσίας και του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου η ανάμειξη του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών, αναγνωρίζεται στα θύματα δικαίωμα ασκήσεως ευθείας αγωγής κατά της ασφαλιστικής επιχειρήσεως που βρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Όμως, το εν λόγω δικαίωμα ασκήσεως αγωγής παρουσιάζεται όχι ως αποκλειστικό μέσο δικαστικής αποκαταστάσεως των ζημιών αλλά μόνον ως «*λογικό συμπλήρωμα* του διορισμού [του εν λόγω] αντιπροσώπου και [...] *βελτιώνει τη νομική θέση* των [θυμάτων]» [23]. Το προοίμιο της οδηγίας εμπλουτίστηκε, εξάλλου, μετά τη θέσπιση του κανονισμού 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε

17 — Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 34 έως 40, 43, 47 και 50, καθώς και άρθρα 21 και 22 της οδηγίας 2009/103. Πρέπει να σημειωθεί ότι το περιεχόμενο του άρθρου 4 της οδηγίας 2000/26 έχει μόνο ανακατανεμηθεί και χωριστεί σε δύο διαφορετικά άρθρα στην οδηγία 2009/103.

18 — Κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26 και του άρθρου 21, παράγραφος 5, της οδηγίας 2009/103.

19 — Απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 18).

20 — Άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26. Η υπογράμμιση δική μου.

21 — Αιτιολογική σκέψη 13 της οδηγίας 2000/26.

22 — Αιτιολογική σκέψη 16 της οδηγίας 2000/26.

23 — Αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας 2000/26. Η υπογράμμιση δική μου.

αστικές και εμπορικές υποθέσεις[24], με την αιτιολογική σκέψη 16α[25] σύμφωνα με την οποία, κατά το άρθρο 11, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του εν λόγω κανονισμού, τα θύματα *δύνανται* να ασκήσουν αγωγή *κατά του ασφαλιστή* αστικής ευθύνης στο κράτος μέλος της κατοικίας τους. Συνεπώς, κατ' αρχήν, τα θύματα θα μπορούν επίσης να ενάγουν τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους διαμονής τους.

21. Σύμφωνα με το γράμμα των διατάξεων της οδηγίας όπως και των αιτιολογικών της σκέψεων, η άσκηση αγωγής από τους ζημιωθέντες φαίνεται επιτρεπτή τόσο ευθέως κατά της ασφαλιστικής επιχειρήσεως όσο και κατά του αντιπροσώπου της, καθώς ο νομοθέτης της Ένωσης μάλλον επέτρεψε και τις δύο αγωγές.

22. Το γράμμα των αιτιολογικών σκέψεων διαφωτίζει κάπως την εσωτερική λογική της οδηγίας 2000/26. Ωστόσο, πρέπει ακόμη να εξακριβωθεί ότι το ενδιάμεσο συμπέρασμά μου, που ερείδεται στην γραμματική ανάλυση και στην ανάλυση των γενικού πλαισίου της οδηγίας αυτής, δεν ανατρέπεται από την τελολογική ερμηνεία που πρέπει να γίνει δεκτή.

23. Σκοπός της οδηγίας 2000/26 είναι η εξασφάλιση παρόμοιας μεταχειρίσεως στους ζημιωθέντες σε περιπτώσεις τροχαίων ατυχημάτων, ανεξαρτήτως του τόπου προκλήσεως των ατυχημάτων[26]. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διαφορά της αντικειμενικής καταστάσεως στην οποία βρίσκονται τα θύματα τροχαίων ατυχημάτων που συμβαίνουν εκτός της επικράτειας του κράτους μέλους στο οποίο διαμένουν τα θύματα αυτά, προκειμένου δε να αντισταθμιστεί η διαφορά αυτή, πρέπει να διευκολύνονται τα θύματα ως προς τα διαβήματα στα οποία προβαίνουν[27]. Η διευκόλυνση των διαβημάτων αυτών αποτελεί, κατά το Δικαστήριο, το ουσιώδες καθήκον του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών[28]. Συναφώς, το σύστημα που θεσπίζει η οδηγία 2000/26 προβλέπει, για παράδειγμα, ότι τα αιτήματα είναι δυνατό να υποβάλλονται στη γλώσσα του θύματος[29] προς τον εν λόγω αντιπρόσωπο, ενώπιον του οποίου είναι δυνατόν να διενεργηθούν όλα τα διαβήματα που προηγούνται της αποζημιώσεως.

24. Είναι αυτονόητο ότι η αναγνώριση της «παθητικής νομιμοποιήσεως» του αντιπροσώπου προς διευθέτηση των ενδίκων διαφορών, δηλαδή η «δυνατότητά του να αποτελεί τον καθού»[30] θα εξυπηρετούσε πλήρως τον σκοπό που επιδιώκεται από την οδηγία. Πράγματι, ενώπιον του αντιπροσώπου αυτού διενεργούνται όλες οι «διαδικασίες»[31] που κινούν τα θύματα, είναι δε πιθανό αυτός να είναι ο μοναδικός τους συνομιλητής. Ως εκ τούτου, η λογική συνέχεια, το επόμενο στάδιο, είναι να αναγνωριστεί ότι η αγωγή που ασκείται από τα θύματα αυτά παραδεκτώς στρέφεται κατά του αντιπροσώπου της ασφαλιστικής επιχειρήσεως, κατά μείζονα λόγο διότι του έχει ανατεθεί η άσκηση ενεργού λειτουργίας στο πλαίσιο της διαδικασίας αποζημιώσεως. Φρονώ ότι η πλήρης ικανοποίηση των αξιώσεων αποζημιώσεως, που είναι μία από τις αποστολές που ανατίθενται από την οδηγία 2000/26 στον αντιπρόσωπο για τον διακανονισμό των ζημιών, απαιτεί να του παρασχεθεί μια θέση –όχι δε οποιαδήποτε– στην ένδικη διαδικασία: αυτή του εναγομένου.

24 — ΕΕ 2001, L 12, σ. 1.

25 — Το οποίο προστέθηκε στην οδηγία 2000/26 με το άρθρο 5 της οδηγίας 2005/14.

26 — Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 19).

27 — Βλ., απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 24).

28 — Απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 24).

29 — Όπ.π.

30 — Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Darmon στην υπόθεση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (302/87, EU:C:1988:263, σημείο 8).

31 — Απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 24).

25. Κατά τον τρόπο αυτόν επίσης αντιλαμβάνομαι τη βελτίωση της νομικής καταστάσεως των θυμάτων, την οποία επιδιώκει η αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας 2000/26. Στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, δύσκολα θα μπορούσε να γίνει κατανοητό, για τα θύματα αυτά, ότι η αγωγή τους θα απορριφθεί για τον κάπως τυπολατρικό λόγο –λαμβανομένων υπόψη των στενών δεσμών που συνδέουν την ασφαλιστική επιχείρηση με τον αντιπρόσωπο που έχει ορισθεί για τον διακανονισμό των ζημιών– ότι στρέφεται κατά του εν λόγω αντιπροσώπου και όχι κατά της ασφαλιστικής επιχειρήσεως αυτής καθεαυτήν.

26. Εξάλλου, οι περισσότεροι από τους ενδιαφερομένους που συμμετείχαν στην έγγραφη διαδικασία επέμειναν πολύ στο γεγονός ότι το Δικαστήριο έκρινε, στην απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter [32], ότι η εντολή του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών είναι περιορισμένη και ότι ο περιορισμός αυτός σημαίνει ότι ο εν λόγω αντιπρόσωπος δεν μπορεί να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους διαμονής των ζημιωθέντων. Η άποψη αυτή βασίζεται, κατά τη γνώμη μου, σε μια ατελή κατανόηση της εν λόγω αποφάσεως επί της οποίας θα πρέπει επομένως να επανέλθω.

27. Στην υπόθεση εκείνη, ετέθη το ζήτημα αν η έννοια των «επαρκών εξουσιών» έπρεπε να περιλάβει την εξουσία του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών να παραλαμβάνει εγκύρως την κοινοποίηση δικογράφων που είναι απαραίτητα για την κίνηση διαδικασίας αποζημιώσεως ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου.

28. Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι «ζημιωθέντες πρέπει να μπορούν να προβάλουν, εντός του κράτους μέλους διαμονής τους, το δικαίωμά τους αποζημιώσεως *έναντι του αντιπροσώπου* για τον διακανονισμό των ζημιών που ορίστηκε στο εν λόγω κράτος από την ασφαλιστική επιχείρηση του υπαιτίου» [33]. Συνέχισε διαπιστώνοντας ότι η αιτιολογική σκέψη 37 της οδηγίας 2009/103 –αντίστοιχη προς την αιτιολογική σκέψη 15 της οδηγίας 2000/26– υποχρέωνε τα κράτη μέλη να παρέχουν στους ως άνω αντιπροσώπους επαρκείς εξουσίες εκπροσωπήσεως της ασφαλιστικής επιχειρήσεως όχι μόνον έναντι των θυμάτων αλλά επίσης και έναντι των εθνικών αρχών, «συμπεριλαμβανομένων, οσάκις χρειάζεται, των δικαστηρίων εφόσον αυτό συμβιβάζεται με τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου» [34]. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, «χωρίς να θιγεί η τήρηση των κανόνων του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, […] καλύπτει η αντιπροσώπευση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων όπως προβλέπεται [από την οδηγία 2000/26] και τη δυνατότητα των ζημιωθέντων να αξιώσουν βασίμως αποζημίωση ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων» [35]. Οι διαπιστώσεις αυτές είναι πολύ σημαντικές για την υπόθεσή μας όσον αφορά το ζήτημα της παθητικής νομιμοποιήσεως.

29. Ωστόσο, κατόπιν αυτής της αναγνωρίσεως προφανώς ευρειών εξουσιών του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών, το Δικαστήριο, απηχώντας τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, διευκρίνισε στη συνέχεια ότι από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας 2000/26 προέκυπτε ότι «βούληση του νομοθέτη ήταν να περιλαμβάνει η εξουσία αντιπροσωπεύσεως την οποία ασκεί μια ασφαλιστική επιχείρηση στο κράτος διαμονής του ζημιωθέντος την εξουσία αντικλήτου, *έστω και σε περιορισμένο βαθμό* προκειμένου να μη θιγούν οι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου περί απονομής δικαιοδοσίας» [36]. Η τελευταία αυτή διαπίστωση ισχύει επομένως μόνον όσον αφορά την ειδικότερη εξουσία του αντιπροσώπου να παραλαμβάνει κοινοποιήσεις που απευθύνονται στην ασφαλιστική επιχείρηση όταν η αγωγή στρέφεται εναντίον της.

32 — C-306/12, EU:C:2013:650.

33 — Απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 19). Η υπογράμμιση δική μου.

34 — Απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 20).

35 — Απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 21).

36 — Απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψη 22). Η υπογράμμιση δική μου.

30. Η υπό κρίση υπόθεση αφορά περίπτωση αισθητά διαφορετική. Ειδικότερα, δεν πρόκειται για αγωγή που ασκείται κατά της ασφαλιστικής επιχειρήσεως διά του αντιπροσώπου της, την κοινοποίηση της οποίας αυτός παραλαμβάνει, αλλά πρόκειται για τη δυνατότητα των θυμάτων να στρέψουν την αγωγή τους κατά του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών. Η λεπτή αυτή διαφορά είναι σημαντική. Στην πρώτη περίπτωση, μπορούν βασίμως να τεθούν λεπτά ζητήματα σε σχέση με τη θέση της ασφαλιστικής επιχειρήσεως ως εναγομένης[37], γεγονός που πράγματι δικαιολογεί, όπως έπραξε το Δικαστήριο, να αναγνωριστεί στον αντιπρόσωπο για τον διακανονισμό των ζημιών μόνον περιορισμένη εξουσία εκπροσωπήσεως. Στη δεύτερη περίπτωση, τουλάχιστον αρχικά, πρόκειται για μια απλούστερη έννομη σχέση μεταξύ δύο πρωταγωνιστών, δηλαδή μεταξύ του θύματος (ενάγοντος) και του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών ως προς τον οποίο πρέπει να καθοριστεί αν μπορεί παραδεκτώς να παραστεί ως εναγόμενος στη θέση της ασφαλιστικής επιχειρήσεως.

31. Στο σημείο αυτό της αναλύσεώς μου προκύπτει ότι, αντιθέτως προς ό,τι υπονοεί το αιτούν δικαστήριο με το δεύτερο ερώτημά του, το ζήτημα της παθητικής νομιμοποιήσεως του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών είναι απολύτως ανεξάρτητο, αποσυνδεδεμένο από το συγκεκριμένο περιεχόμενο της εντολής που συνδέει τον αντιπρόσωπο αυτόν με την ασφαλιστική επιχείρηση. Προκειμένου να καταλήξει σε παρόμοια μεταχείριση των θυμάτων και να διευκολύνει τα διαβήματά τους, ακόμη και όταν πρόκειται περί επιχειρήσεων ενώπιον δικαστηρίων, η παθητική νομιμοποίηση του αντιπροσώπου για τον διακανονισμό των ζημιών δεν θα μπορούσε με κανέναν τρόπο να εξαρτάται από τον συμβατικό δεσμό που τον συνδέει με την ασφαλιστική επιχείρηση. Το ισχύει ως προς τη δυνατότητα προβλέψεως των ενδίκων βοηθημάτων και των διαδικασιών αποζημιώσεως που θεσπίζονται από την οδηγία 2000/26 προς όφελος των θυμάτων. Άλλως ειπείν, η οδηγία αυτή καθιέρωσε ένα είδος νόμιμης αντιπροσωπεύσεως η οποία δεν μπορεί να τεθεί εκποδών με μόνη τη βούληση των μερών.

32. Αν το Δικαστήριο απαντούσε καταφατικά στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα που τέθηκε από το αιτούν δικαστήριο, αυτό δεν θα έθετε σε κίνδυνο, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, την «ευαίσθητη ισορροπία των διατάξεων περί διεθνούς δικαιοδοσίας και του εφαρμοστέου νόμου στις περιπτώσεις αγωγών αποζημιώσεως από οδικά ατυχήματα διασυνοριακού χαρακτήρα»[38];

33. Δεν πιστεύω ότι πρόκειται περί αυτού. Οι ανησυχίες του νομοθέτη σε σχέση με τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και τον καθορισμό της δικαιοδοσίας είναι θεμιτές εφόσον η αγωγή ασκείται κατά της ασφαλιστικής επιχειρήσεως. Το ζήτημα που έχει τεθεί ενώπιόν μας σήμερα είναι ωστόσο διαφορετικό, καθώς δεν αφορά ούτε το αρμόδιο δικαστήριο ούτε το εφαρμοστέο στη διαφορά δίκαιο. Πρέπει απλώς να προσδιοριστεί αν ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών μπορεί να νομιμοποιηθεί παθητικώς. Εξάλλου, η απάντηση που το Δικαστήριο θα δώσει στο αιτούν δικαστήριο ουδόλως προδικάζει τη διαπίστωση περί υπάρξεως δικαιοδοσίας των πορτογαλικών δικαστηρίων, όπως εμφαίνει το γεγονός ότι αυτή αποτελεί αντικείμενο αντιδικίας μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης, λόγω της αβεβαιότητας ως προς το κράτος μέλος της πραγματικής διαμονής ενός εκ των εναγόντων. Η παθητική νομιμοποίηση αποτελεί επομένως έννοια διαφορετική από αυτήν της δικαιοδοσίας. Ακόμα και αν υποστηριζόταν το αντίθετο, η διάταξη του άρθρου 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26, σύμφωνα με την οποία ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό

37 — Στις προτάσεις του στην υπόθεση Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:359), ο γενικός εισαγγελέας P. C. Villalón επισήμανε ότι «η εξουσία αντικλήτου […] δεν αφορά την άμυνα σε δίκη, ούτε τη γενική εκπροσώπηση […] ενώπιον των […] δικαστηρίων. Η εν λόγω εκπροσώπηση […] περιορίζεται στην παραλαβή δικογράφων και δεν επηρεάζει καθόλου την ιδιότητα της [ασφαλιστικής επιχειρήσεως] ως εναγομένης, ούτε τους όρους υπό τους οποίους θα προβάλλει την άμυνά της» (σημείο 17 των εν λόγω προτάσεων). Εντούτοις, στην υπόθεση Spedition Welter, η αγωγή κατόπιν της οποίας ανέκυψε το προδικαστικό ερώτημα σαφώς στρεφόταν μόνον κατά της ασφαλιστικής επιχειρήσεως.

38 — Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. C. Villalón στην υπόθεση Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:359, σημείο 29).

των ζημιών πρέπει να διαθέτει «επαρκείς εξουσίες» για να ικανοποιεί ολοσχερώς τις αξιώσεις αποζημιώσεως των θυμάτων, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ειδική διάταξη –σιωπηρής– απονομής δικαιοδοσίας σε σχέση με τους κανόνες που ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία[39]. Πάντως, λαμβανομένης υπόψη της επιμονής του νομοθέτη, είναι φρόνιμο να υπομνησθεί το όριο αυτό.

34. Για όλους τους ανωτέρω λόγους, φρονώ ότι το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, στις επαρκείς εξουσίες τις οποίες οφείλει να διαθέτει ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών, περιλαμβάνεται η δυνατότητα να εναχθεί, ως παθητικώς νομιμοποιούμενος, στο πλαίσιο αγωγής που ασκείται από θύματα τροχαίων ατυχημάτων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/26 υπό τους όρους που προβλέπει η οδηγία αυτή, οι δε όροι της συναφθείσας μεταξύ της ασφαλιστικής επιχειρήσεως και του αντιπροσώπου συμβάσεως δεν μπορούν να επηρεάσουν την παθητική νομιμοποίηση του τελευταίου.

III – Πρόταση

35. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα ερωτήματα του Tribunal da Relação do Porto (εφετείου Porto, Πορτογαλία) ως εξής:

Το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2000/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Μαΐου 2000, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και για την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ και 88/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου (τέταρτη οδηγία ασφάλισης αυτοκινήτων), πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, στις επαρκείς εξουσίες τις οποίες πρέπει να διαθέτει ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών, περιλαμβάνεται η δυνατότητα να στραφεί κατ' αυτού, ως εναγομένου, η αγωγή που ασκείται από θύματα τροχαίων ατυχημάτων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει η εν λόγω οδηγία, οι δε όροι της συναφθείσας μεταξύ της ασφαλιστικής επιχειρήσεως και του αντιπροσώπου συμβάσεως δεν μπορούν να επηρεάσουν την παθητική νομιμοποίηση του τελευταίου.

39 — Άλλως ειπείν, η επιταγή να διαθέτει ο αντιπρόσωπος για τον διακανονισμό των ζημιών επαρκείς εξουσίες προκειμένου να ικανοποιήσει ολοσχερώς τις αξιώσεις των θυμάτων είναι τόσο έντονη που θα έχανε τη σημασία της αν ερμηνευόταν κατά τρόπο που θα απέκλειε τη δυνατότητα των θυμάτων να ενάγουν τον εν λόγω αντιπρόσωπο.